

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

บ้านมอนหินแก้ว หมู่ที่ 4 ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน(นายจันทร์ ตาละทา)

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านมอนหินแก้ว ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 102 บ้านมอนหินแก้ว หมู่ที่ 4 ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเกาะคา ประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น การทำไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสานก็เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือการให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการและจัดสรรพื้นที่ดิน แหล่งน้ำ ทุน แรงงาน และกิจกรรมการเกษตรให้เหมาะสม และ

สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกร เพื่อให้พอยู่พอกินในครอบครัว ผลผลิตที่เหลือจึงจำหน่ายมีรายได้ต่อเนื่อง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี ผู้ครอบครัว ตลอดจนเป็นการลดความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรและสามารถพึ่งตนเองได้

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แสวงหาความรู้จากการฝึกอบรมทั่วไป และนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ ซึ่งภายในแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำ การเพาะกล้าอ่อนหน้า การเลี้ยงปลา และการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

1. องค์ความรู้

1.1 ตารางเด่น จุดเด่น

องค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน บ้านม่อนหินแก้ว ประกอบด้วย การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมัก การทำสารไล่แมลง การเพาะกล้าอ่อนหน้า การปลูกอ่อนหน้า และการเลี้ยงปลา

1. การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ ทุกชนิดที่มีอยู่ตามฤดูกาล ขั้นตอนกระบวนการการปลูกผักปลอดสารพิษ การเตรียมดิน การปรับสภาพดิน การบำรุงดิน การคัดเลือกพันธุ์ ขั้นตอนการปลูก การให้ปุ๋ยให้น้ำ การดูแลและกำจัดวัชพืช ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว

2. การทำปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมัก ขั้นตอนกระบวนการทำปุ๋ยหมัก และการทำปุ๋ยน้ำ การจัดเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำปุ๋ยหมัก และการทำปุ๋ยน้ำ ขั้นตอนในการทำปุ๋ยหมักและการทำปุ๋ยน้ำ วิธีการใช้ปุ๋ยหมักและการทำปุ๋ยน้ำ ประโยชน์ของปุ๋ยหมัก และการทำปุ๋ยน้ำ

3. การเพาะกล้าอ่อนหน้า วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะกล้าอ่อนหน้า ขั้นตอนวิธีการเพาะกล้าอ่อนหน้า วิธีการให้ปุ๋ย ให้น้ำ การปลูกลงดิน

4. การปลูกอ่อนหน้า วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกอ่อนหน้า การให้ปุ๋ยให้น้ำ การเก็บเกี่ยว ผลผลิตอ่อนหน้า

5. การเลี้ยงปลา วัสดุ-อุปกรณ์ในการเลี้ยงปลา ขั้นตอนในการเลี้ยงปลา การให้อาหาร การดูแลปลา การสังเกตการณ์เจริญเติบโตของปลา และการจำหน่ายปลา

1.2 การได้รับการยอมรับ

1.2.1 มีผู้มาขอความรู้จากกลุ่มอาชีพทำปุ๋ยบ้านม่อนหินแก้วในเรื่องการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำ ณ แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านม่อนหินแก้ว ในวันที่ 23 พฤษภาคม 2551

ผู้เรียนกลุ่มอาชีพทำปุ๋ยบ้านม่อนหินแก้ว
ลงทะเบียนเรียนการทำปุ๋ยน้ำ

ผู้เรียนกลุ่มอาชีพทำปุ๋ยบ้านม่อนหินแก้ว
แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทำปุ๋ยน้ำ ณ แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านม่อนหินแก้ว

- 1.2.2 มีผู้มาขอความรู้ในเรื่องการเพาะกล้าไม้หน้า และการทำปุ๋ยน้ำจากชาวบ้านบ้านม่อนหินแก้ว และชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียง
- 1.2.3 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไหล่นหิน จำนวน 2 คนในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ และการปลูกมะขามหวาน
- 1.2.4 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านในพื้นที่ตำบลเกาะคา จำนวน 10 คนในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษและการเลี้ยงปลา

1.2.5 โรงเรียนวังพร้าววิทยา ได้นำคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปลูกผักปลอดสารพิษ

1.2.6 โรงเรียนบ้านสาต-ผึ้งนาเกลือได้นำคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ การทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยหมัก

1.3 สอดคล้องกับภารกิจ กศน.

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านม่อนหินแก้ว สอดคล้องตามภารกิจ กศน. ดังนี้

1. สอดคล้องกับสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชนในเรื่องเศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

2. สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาชีพในเรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมัก การเพาะกล้าอ่อนหน่อ การปลูกล้อหน่อ และการเลี้ยงปลา

2. การบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.1 การบริการด้วยความยืดหยุ่น เป็นมิตร อบอุนเป็นกันเอง มีจิตอาสาฯ

เมื่อมีผู้มาใช้บริการในแหล่งเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม วิทยากรมีการให้บริการอย่างอบอุนและเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะให้ความรู้และไม่คิดค่าตอบแทนในการให้ความรู้ในแต่ละครั้ง และเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มาใช้บริการจะมีวิทยากรมาเสริมตลอดทุกครั้ง และมีการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี วิทยากรทุกท่านสามารถให้ความรู้กับผู้มาศึกษาดูงานได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านม่อนหินแก้ว มีการนำเสนอความรู้ในรูปแบบการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้านและประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำต่างๆ โดยประชาสัมพันธ์ในที่ประชุมทั้งของหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

2.3 การมีส่วนร่วมเชื่อมโยงภาคี เครือข่าย

มีการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานดังต่อไปนี้

2.3.1 กศน.อำเภอเกาะคา ได้ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มอาชีพทำปุ๋ย คือ การทำปุ๋ยน้ำ และการทำสารไล่แมลง ในแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

2.3.2 พัฒนาชุมชนอำเภอเกาะคา โดยเจ้าหน้าที่นักพัฒนาชุมชนประจำตำบลวังพร้าว ได้สนับสนุนในเรื่องการแจกเมล็ดพันธุ์ เพื่อใช้ในการปลูก

2.3.3 เกษตรอำเภอเกาะคา โดยเจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบลวังพร้าว ส่งเสริม สนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการทำสวนเกษตรผสมผสาน การทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยหมัก การทำสารไล่แมลง การปลูกผักปลอดสารพิษ และการเลี้ยงปลา พร้อมทั้งได้สนับสนุน พด.2 และหัวเชื้อในการทำสารไล่แมลง

2.3.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตลำปาง ได้ส่งเสริม และสนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการติดตามต่อกิ่ง และการขยายพันธุ์ไม้ผล

2.4 การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

แหล่งเรียนรู้มีการจัดพัฒนาบริการ องค์กรความรู้ในแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและการเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการทำสวนเกษตรผสมผสาน มีการดำเนินงานจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการจัดการให้ความรู้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยเริ่มต้นจากการศึกษาการเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกต้นไผ่เขียน การปลูกดอกโกสุด การปลูกดอกขานวม จากนั้นเริ่มศึกษาและลงมือปลูกผลไม้ และไม้ยืนต้น ประกอบด้วย การปลูกน้อยหน่า การปลูกลำไย การปลูกมะไฟ การปลูกต้นจามจรี โดยการปลูกไม้ยืนต้นแต่ละชนิดมีเหตุผลในการปลูก คือ เพื่อใช้เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ และเพื่อนำผลผลิตที่ได้มาใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย เช่น เปลือกของน้อยหน่า ลำไย มะไฟ ใช้ในการทำปุ๋ยน้ำ ส่วนใบไม้ของน้อยหน่า ใช้ในการทำสารไล่แมลง ใบไม้ของจามจรี ลำไย มะไฟ ใช้ในการทำปุ๋ยหมัก เมื่อได้ทำการศึกษา และลงมือปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และไม้ยืนต้นแล้ว วิทยากรได้แสวงหาความรู้ต่อไปในเรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ และการเลี้ยงปลา

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้/บริการความรู้

3.1 กิจกรรมและหรือกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยการชักชวนเพื่อนบ้านร่วมทำปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมัก การเพาะกล้าน้อยหน่า และมีการแบ่งปันผลผลิตที่ชาวบ้านร่วมฝึกปฏิบัติให้กับผู้เข้าร่วมฝึกปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านและเพื่อนบ้านใกล้เคียง สนใจและอยากมาแสวงหาความรู้ มีการบริการให้ความรู้ฟรี ไม่เก็บเงินค่าใช้จ่าย

4. ผู้ให้บริการ

4.1 มีผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ

มีผู้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีผู้เข้าร่วมใช้บริการ ดังนี้

4.1.1 นักศึกษากลุ่มอาชีพ ทำปุ๋ยบ้านม่อนหินแก้ว เข้าใช้บริการทางด้านร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการทำปุ๋ยน้ำ ในวันที่ 23 พฤษภาคม 2551 จากนั้นสมาชิกได้ประชาสัมพันธ์ โดยการทำการบอกต่อ ทำให้ชาวบ้านบ้านม่อนหินแก้ว หันมาสนใจทำปุ๋ยน้ำ และเข้าร่วมใช้บริการแหล่งเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือฝึกปฏิบัติ

4.1.2 ชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียง หันมาสนใจมาใช้บริการอย่างต่อเนื่องในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษและการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำ

5. ผลที่เกิดขึ้น

5.1 การเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน บ้านม่อนหินแก้ว มีการกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านและชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียงเข้าร่วมเรียนรู้ในเรื่องการทำปุ๋ย โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมอฉิน ฯลฯ

5.2 การนำไปใช้

สมาชิกในหมู่บ้านได้มาศึกษาหาความรู้และลงมือฝึก ปฏิบัติการทำปุ๋ย เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในการทำปุ๋ย และได้ศึกษาในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ แล้วนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปลูกผัก การทำปุ๋ย ต่อไป

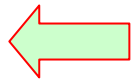
5.3 ความพึงพอใจ

ผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมาฝึกปฏิบัติ การทำสวนเกษตรผสมผสาน ไม่ว่าจะเป็นการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยหมัก การเพาะกล้าอ่อนหนา การเลี้ยงปลา มีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ ซึ่งเมื่อผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้ไปลงมือฝึกปฏิบัติจนเห็นผลแล้ว ผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานได้ประชาสัมพันธ์ให้กับแหล่งเรียนรู้ ทำให้มีผู้สนใจเกษตรผสมผสานมากขึ้น และหันมาศึกษาเรื่องการทำเกษตรผสมผสานเพิ่มขึ้น

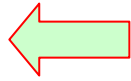
ภาพสวนเกษตรผสมผสาน

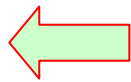
การเพาะกล้าไม้หน้า/ดอกชวนชม/ไม้
ดอกไม้ประดับ

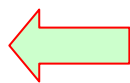
สวนไม้หน้า

การเลี้ยงปลา

การทำปุ๋ยหมัก

การทำปุ๋ยน้ำ

การปลูกผักปลอดสารพิษ

